

Sþ.

569. Nefndarálit

um till. til þál. um ríkisábyrgð á láni til vatnsveitu Stykkishólms.

Frá fjárveitinganefnd.

Nefndin hefur rætt till. á nokkrum fundum. Með því að neðri deild Alþingis hafði þ. 29. jan. f. á. samþykkt þál. um undirbúning löggjafar um vatnsveitur, þar sem ríkisstjórninni var falið að láta athuga og gera yfirlit um, hver af kauptúnum og kaupstöðum landsins búa við óviðunandi neyzluvatn og hvaða úrræði komi helzt til greina á hverjum stað, svo og að láta undirbúa fyrir yfirstandandi þing löggjöf um stuðning ríkisins við vatnsveitur fyrir þau kauptún og kaupstaði, sem eiga svo erfiða aðstöðu, að þeim er algerlega um megn að ráðast í slík fyrirætki af eigin rammleik, taldi nefndin rétt að biða með afgreiðslu þáttill., þar til er einhverjar upplýsingar lægju fyrir um aðgerðir ríkisstjórnarinnar í þessum málum, t. d. hvort rannsónum væri lokið og hvort þess væri að vænta, að slikt frv., sem þál. frá f. á. gerir ráð fyrir, verði lagt fram svo snemma á þessu þingi, að vænta mætti, að það næði fram að ganga, áður en þingi yrði slitið. Einkum þótti n. þetta rétt, þar sem aðrar beiðnir um sams konar aðstoð einnig lágu fyrir þinginu, og vitað var, að fjöldi annarra kauptúna á landinu væri þurfandi fyrir slika aðstoð.

Pegar sýnt var, að frv. um vatnsveitur mundi ekki verða lagt fram á þessu þingi og því siður fá þar afgreiðslu, reyndi n. að afla sér sem gleggstra upplýsinga í mál-inu, bæði að því er snertir væntanlega vatnsveitu Stykkishólms og annað, er snertir vatnsveitur almennt í kauptúnum landsins.

Samkvæmt upplýsingum frá vegamálastjóra, hefur hann, fyrir tilmæli ríkisstjórnarinnar, látið rannsaka þau atriði, sem þál. frá f. á. gerði ráð fyrir. Samkv. þeirri rannsókn er talið, að 11 kauptún með 4372 íbúum hafi fullnægjandi vatnsveit, 15 kauptún með 8650 íbúum ófullnægjandi vatnsveitur, 6 kauptún með 1810 íbúum sérveitur i fleiri eða færri húsum og 11 kauptún með 3844 alls engar vatnsveitur, heldur aðeins brunna, og er Stykkishólmur eitt þeirra og einna verst statt um alla aðstöðu. Telur vegamálastjóri, að sumum kauplúnunum sé algerlega um megn að standa undir þessum kostnaði án aðstoðar ríkissjóðs, sérstaklega með ábyrgð á lánsfé eða jafnvél beinum styrkjum. Hann telur hins vegar rétt, að aðstoð ríkissjóðs sé eingöngu miðuð við stofnæðar, vatnsgeyma, rafmagnsdælur og djúphorun. Hann telur og, að athugun þessi leiði í ljós, að nauðsynlegt sé og réttmætt, að sett verði lög um aðstoð ríkissjóðs til þeirra kaupstaða og kauptúna, sem erfiðasta hafa aðstöðu. Vill n. leggja áherzlu á, að ríkisstjórnin láti hið allra fyrsta ljúka undirbúningi slikrar löggjafar, svo mjög sem hennar er þörf.

Nefndin hefur einnig kynnt sér kostnaðaráætlun þá, sem vegamálastjóri gerði fyrir hreppsnefnd Stykkishólms í október 1944, yfir stofnæð vatnsveitunnar ásamt 100 smál. vatnsgeymi. Þar gert ráð fyrir, að verkið allt kosti 650 þús. krónur, og af þeirri upphæð kostnaður á pípum, komnum á lagningarstað, 342 þús. krónur. Hefur hreppurinn þegar fest kaup á öllum pípunum, og liggja þær tilbúnar í Englandi til afhendingar. Samkv. gögnum, sem n. hefur einnig aflað sér, er kostnaður við pípurnar mjög í samræmi við áætlun vegamálastjóra. Þykir og liklegt, að heildarkostnaðurinn verði nálægt því, sem hann hefur áætlað, nema hvað nauðsynlegt þykir að stækka verulega vatnsgeyminn í þorpinu frá því, sem áætlað er, og eigi minna en upp í 3—400 smál., vegna vatnsnotkunar iðjuveranna. Hins vegar hefur engin áætlun verið gerð yfir kostnað við innanbæjarkerfið, en það mun kosta þó nokkuð mikið fé. Hafa þorpsbúar sjálfsir safnað 70—80 þús. króna framlagi til þessa mannvirkis, sem þeim er svo mikil nauðsyn, að komið verði upp hið allra fyrsta.

Að fengnum þessum upplýsingum leit n. svo á, að nauðsynlegt væri að hækka ábyrgðarheimildina upp í 600 þús. og takmarka hana jafnframt við 85% af heildarkostnaði stofnæðarinnar til þorpsins ásamt inntaki og geynum. Þá þótti n. og rétt að leggja til, að sett yrði nokkur nánari skilyrði fyrir ábyrgðinni, og hefur það atriði verið rætt við fjármálaráðherra.

Þótt n. hefði kosið, að hægt hefði verið að geyma afgreiðslu þessa máls, þar til búið var að ganga frá heildarlöggjöf um vatnsveitur fyrir kauptún, fellst þún þó á, að málid sé svo aðkallandi, að því verði ekki slegið á frest, og leggur því til, að þáttill. verði samþykkt með eftifarandi

BREYTINGU.

Tillögugreinin orðist svo:

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að ábyrgjast, gegn tryggingum, er hún metur gildar, allt að 600 þús. króna lán, er Stykkishólmshreppur tekur til þess að standast kostnað við vatnsveitu fyrir Stykkishólm, þó eigi yfir 85% af heildarkostnaði stofnæða, ásamt uppistöðu og vatnsgeymi, enda sé verkið framkvæmt undir eftirliti þess aðila, er ríkisstjórnin samþykkir.

Alþingi, 18. marz 1946.

Gísli Jónsson,
form., frsm.

Guðmundur Í. Guðmundsson,
fundaskr.

Sig. Kristjánsson.

Skúli Guðmundsson.
Pórður Benediktsson.

Pétur Ottesen.
Helgi Jónasson.

B. Kristjánsson.
Steingr. Aðalsteinsson.